

Iacobus de Voragine

Iacobus was lid van de Ordo Praedicatorum, de orde van de Predikheren, zoals de orde door volksetymologie was gaan heten. Deze orde was in 1216 gesticht en leefde volgens de regels van Augustinus (352-430): bezinning en handelen. De leden van deze orden hielden zich vooral bezig met prediken en onderwijs. Na in 1244 tot deze orde toegetreden te zijn werd Iacobus 1260 **prior** van het Dominicanenklooster te Genua en in 1266 werd hij zelfs hoogleraar in de theologie. Uiteindelijk is hij als **aartsbisschop** van Genua in 1298 gestorven. In 1816 is hij door paus Pius VII zalig verklaard.

Zijn werk bestaat deels uit een verzameling sermones (preken) die hij als predikant en docent had gehouden. Het onderwerp hiervan waren o.a. Maria, heiligen en kerkelijke hoogfeesten. Daarnaast heeft hij in 1265 de Legenda Sanctorum (Lezenswaardigheden der Heiligen) geschreven, een corpus (verzameling) heiligenlevens, waaraan toen veel behoefte was. Door zijn populariteit werd dit werk de Legenda Aurea (De Gouden Lezenswaardigheden) genoemd. Het werd al snel in vele volkstalen vertaald. Zo is er een Middelnederlandse vertaling uit 1357.

Iacobus' laatste werk is de geschiedenis van Genua (Chronica civitatis Ianuensis). Hieraan heeft hij van 1293 tot aan zijn dood gewerkt.

De Heilige Nicolaus

Leven.

Het levensverhaal van Nicolaus, zoals die door Iacobus de Voragine verteld wordt.

Oorspronkelijk werden verhalen over het leven van Nicolaus waarschijnlijk mondeling overgeleverd. Hij is waarschijnlijk in 280 in Patara Klein-Azië geboren. Hij is de zoon van welgestelde ouders. Al van jongs af aan verrichtte hij wonderen. Hij is genoemd naar zijn oom die bisschop was van een naburig stadje en met wie hij vaker verward wordt. Toen hij 19 was, werd Nicolaus door zijn oom, de bisschop, tot priester gewijd en legde hij de kloostergeloften af. Door zijn vasten en bidden was hij een voorbeeld voor velen. Hij zou vaker in het beloofde land geweest zijn. Toen hij tot bisschop gewijd zou worden, ontving hij de Vita Compilata, een versie van de bijbel, waarin diverse

levensverhalen van Jezus verzameld waren. Hij zou het concilie van Nicea¹⁰ bijgewoond hebben, waar hij een belangrijke stem had. Hij zou de mensen vaak tijdens zijn leven tegen de demonen geholpen hebben en ook na zijn dood heeft hij voor de mensen gezorgd. Hij werd begraven in Myra, waar zijn basiliek nog steeds te bezichtigen is.

Na zijn dood werd hij in Demre in Turkije begraven en in 1087 zijn z'n resten naar Bari (Italië) overgebracht.

Het feest

Het feest van de heilige Nicolaus werd oorspronkelijk alleen in het oosten gevierd, totdat in de dertiende eeuw besloten werd dat zijn naamdag ook in het westen een van de belangrijke feesten werd. In Utrecht werd zijn dag toen al gevierd door in de schoen van vier arme kinderen goudstukken te leggen. Latere pogingen van calvinisten het heidense en paapse feest dat vaak met opstootjes gepaard ging, af te schaffen lukte niet door te grote populariteit. Het feest, zoals wij dat kennen, komt uit de 19e eeuw en staat op het conto van de onderwijzer Jan Schenkman uit Amsterdam (1806-1863). Hij heeft een prentenboekje *Sinterklaas en zijn knecht* (Amsterdam 1850) uitgebracht met daarin het lied *Zie ginds komt de stoomboot*. Hiermee werd de stoomboot geïntroduceerd. Ook zwarte Piet als hulp en Spanje als thuishaven en de schimmel waarmee de Sint over het dak rijdt, waren nieuw. Het schoentje zetten stamt al uit de 15e eeuw en komt uit Utrecht, waar in de Sint Nicolaaskerk op de avond van 5 december de schoen gezet werd. Rijken legden dan iets in de schoenen. De opbrengst werd verdeeld onder de armen. In de 16e eeuw worden de schoenen in de huiskamer gezet. Hierin worden lekkernijen als pepernoten, speculaas en marsepein gelegd. Voor wie het leven van Sinterklaas van Iacobus de Voragine gelezen heeft, zal duidelijk zijn, dat de oorspronkelijke legende zeer afwijkt van de huidige verhalen. Duidelijk zijn echter wel bepaalde overeenkomsten. Ook bij Iacobus is er sprake van spelende kinderen, hulp aan die kinderen en armen, de zee en een schip, allemaal elementen die later uitgewerkt zijn.

¹⁰ Het Eerste Concilie van Nicea was een concilie van christelijke bisschoppen die bijeengeroepen waren in Nicea in Bithynië (hedendaags İznik in Turkije) door de Romeinse keizer Constantijn I in 325. Dit eerste oecumenisch concilie was de eerste poging om consensus te bereiken in de Kerk door middel van een vergadering die het hele christendom vertegenwoordigde.